

Het regeerakkoord van PVV, VVD, BBB en NSC

Voor mijn leerlingen ligt het hoofdlijnenakkoord van PVV, VVD, BBB en NSC. Wat valt op als je het scannend leest? 'Er zit heel veel economie in', concluderen mijn leerlingen in vwo 4 en 5 al snel. Veel van wat de vier coalitiepartners van plan zijn, heeft direct betrekking op economie, met duidelijk herkenbare economische concepten.

Eerder deze periode heeft vwo 4 over het belastingstelsel geleerd. Dat roept over het akkoord gelijk vragen op. Waarom moet er een derde belastingschijf komen? Welk effect zou dat hebben op de verdeling van secundaire inkomens en klopt de deelzin 'zonder verder te nivelleren' op pagina 2 van het hoofdlijnenakkoord dan wel? Welk effect heeft het behouden van de hypotheekheffingskorting op vermogensongelijkheid?

Beide klassen begrijpen ook waarom het halveren van het eigen risico zou leiden tot een hogere premie, en zien er de voor- en nadelen van in. Met vwo 4 en 5 kan ik aan de hand van de tekst allerlei concepten herhalen en herkennen in een actuele, echte wereld context.

Twee aanpakken

Omdat ik nog nooit een les rondom een politiek akkoord heb gegeven, probeer ik twee verschillende manieren uit op mijn leerlingen. Vwo 5 laat ik eerst de introductie op de eerste twee pagina's van het akkoord lezen, waarna ik vraag waar ze economische concepten in het domein welvaart & groei – waar we nu aan werken – zouden kunnen vinden. We kijken daarna alleen naar de plannen bij hoofdpunten 1, 3, 6 en 10.

Ik heb zelf wat plannen geselecteerd en laat ze bijvoorbeeld opzoeken wat het betekent dat 'Nederland moet behoren tot de top 5 van landen met een goede concurrentiepositie' (pagina 24). 'Waarom moet dat?' vraag ik mijn leerlingen. 'Hoe kan de overheid dat waarmaken en wat vind je daarvan?' Mijn leerlingen vinden het prima als bedrijven minder regeldruk zouden hebben, maar ze moeten wel belasting betalen en goed zijn voor hun werknemers.

Ze hebben nog niet geleerd over conjunctuurschommelingen, dus de zin 'automatische stabilisatie wordt aan de uitgavenkant behaald door alleen conjunctuurgevoelige uitgaven en autonome ontwikkelingen (...) buiten het kader te plaatsen' (pagina 25) bewaren we voor later.

Rode diesel

Na begeleid en gericht lezen, vraag ik mijn klas om in een paar minuten de rest van het document te bekijken en te vertellen wat opviel. 'Je kan geen 26 pagina's lezen in drie minuten, dus moet je scannen. Je luistert naar elkaar en ik schrijf op het bord mee.' We hebben de brug tussen de lesbrief en de echte economie al gebouwd, en dit bedenkt ik er als extra bij, zodat ze elkaar in korte tijd helpen een beeld te krijgen van de breedte van het hele akkoord, over hoeveel onderwerpen er nog meer in staan.

De thema's waar de leerlingen mee komen zijn interessant, rijk en afwisselend. De rest van de les zijn we ermee bezig. Zo weet een leerling al over rode diesel, een maatregel voor 'een goede boterham' voor boeren, tuinders en loonwerkers (pagina 11). Hij vertelt de klas over hoe de kleurstof lang in de tank van auto's blijft, waardoor bij een controle kan worden gezien of je het in je gewone auto hebt gebruikt. Voorwaarden voor prijsdiscriminatie, creatieve vormen van belastingontduiking en subsidie...

'Door samen stil te staan bij de verschillende thema's kan ik ze helpen om betekenis en maatschappelijke implicaties uit de tekst te halen.'

Eerst scannen

Bij vwo 4 laat ik mijn achttien leerlingen eerst scannend door het hele document lezen om te kijken wat hen opvalt, om daarna samen de koppeling naar de lesstof van deze week te maken. Hierbij stel ik dezelfde spelregels op, dus is het niet fout als een leerling meldt dat het hem 'opviel dat het alleen over de PVV, VVD, BBB en NSC gaat, en niet over de andere partijen'.

Zonder voorkennis van het politieke veld, de campagnebeloften van de vier partijen en het doel van dit document is het hoofdlijnenakkoord lastig om te begrijpen en is het lastig om door de framing heen te prikken. Maar door samen stil te staan bij de verschillende thema's kan ik ze helpen om betekenis en maatschappelijke implicaties uit de tekst te halen, zoals bij het beperken van migratie, bevorderen van bestaanszekerheid en steun voor boeren en vissers.

Leerpunten

Als ik de les opnieuw kon doen, zou ik bij vwo 4 eerst ook gericht en begeleid lezen om daarna te divergeren. Het maakt de overstap naar de lesstof makkelijker, ik merkte dat de algemene opdracht om zelf hun weg te vinden in dit document een te grote opgave is voor een aantal leerlingen.

Kijkend naar wat in mijn klassen opvalt, dan noemen leerlingen vooral thema's, vraagstukken en plannen die dichtbij hun eigen leefwereld staan. Zo valt beide klassen op dat voor het hoger onderwijs wordt gesproken over de kosten en de studentenaantallen, waarbij een aantal leerlingen al weet dat er een langstudeerboete komt. Verder schrikken ze van het plan om jeugdstraffen te verhogen en vallen de drie (!) pagina's aan prioriteiten op die over veiligheid gaan. Ook valt ze op dat het onderwijs minder subsidies zal krijgen en dat de methodes om te toetsen 'beter' moeten.

Gepaste begeleiding

Een politiek gekleurde tekst als het hoofdlijnenakkoord staat vol politiek jargon en echo's van campagneleuzen, wisselt constant tussen abstracte grote lijnen en concrete plannen, en is voor de gemiddelde leerling (of burger) helemaal niet makkelijk te door-

gronden. Het kost mij ook moeite om het akkoord helemaal te lezen in voorbereiding op deze les, maar het is zeker de moeite waard.

Met gepaste begeleiding in het lezen en in de klas-sikale discussie, draagt het lezen van deze tekst bij aan de gereedschapskist die leerlingen hebben om de wereld om zich heen te begrijpen, te verklaren en zich daar tot te verhouden. Deze les – met bovengemiddeld geïnteresseerde leerlingen, verrassende discussiepunten en positieve reacties – is voor mij een fijne afwisseling tussen de stapels examens.

Irene Odile de Vries is economiedocent op KSG in Apeldoorn en ambassadeur bij Our New Economy.

Via deze QR-code kun je het hoofdlijnenakkoord downloaden.

De lesvoorbereiding

Print het 26-pagina tellende hoofdlijnenakkoord uit en leg het klaar. Mogelijk dat hiermee je printlimiet overschreden wordt... Bedenk zelf alvast welke thema's en concepten passen bij de lesstof, als je die brug wil maken.

Opstelling: hoefijzer, eventueel met twee rijen. Tijdens deze les bespreken ze veel klassikaal, wil ik geen groepsvorming en moeten ze het bord en mij kunnen zien.

Spelregels: het is goed om enthousiast te zijn en meningen te hebben over politieke beleidsplannen. Maar we laten elkaar uitpraten en houden de discussie respectvol.

Deel 1: leg uit wat een hoofdlijnenakkoord is, en help leerlingen gericht lezen en de structuur doorgronden. Kies een passend thema, zoals brede welvaart, de arbeidsmarkt, invloed van de overheid op de markt, ongelijkheid of klimaat-

verandering. Zoek klassikaal op waar informatie over het gekozen thema ongeveer zou staan en laat leerlingen dan die stukjes lezen. Wat is de coalitie van plan op dit thema?

Deel 2: laat leerlingen in 2-5 minuten door het document lezen, en vraag wat hen opvalt. Als leerlinginstructie geef je mee: 'Je kan het niet verkeerd doen, want er zijn geen foute antwoorden. Behalve "Uhh, wat die net zei".' Zorg er dus voor dat je wat reserves hebt. Laat leerlingen vertellen wat hen opviel, stel eventueel een vervolgvraag of laat leerlingen hier (weer met respect) op reageren.

Afronding: reflecteer op zaken die zijn opgevallen en op hoe leerlingen het vonden om hierover te lezen. Sta eventueel stil bij hoe de discussie verliep of ga juist de diepte in bij bepaalde genoemde economische concepten.